

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kóriratok visszaadásán
 vagy megőrsére nem vállalkosik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A Kelet gazdasági meghódítása.

(K. Ö.) Sokszor vetették a szemünkre, hogy sem iparunk és kereskedelmünk, legkevésbé pedig tőkénk törekszik a Keleten terjeszkedni. A szemrehányás igaz, ámbr érthetetlen. Boszniát okkupáltuk, de gazdaságilag Ausztria foglalta el. Az osztrák ipar, kereskedelem és tőke. A magyar iparban és tőkében nincs vállalkozási szellem, nincs bátorság, kérdezhetnők? Mert e nélkül a két tulajdonság nélkül nem is lehet gazdaságilag terjeszkedni.

De mintha ezen a téren is a javulás jeleivel találkozánk. Ez a kezdetkezete és azt jelenti, hogy a multak mulasztásait jóvá akarjuk tenni. Ugyanis a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank a bosnyák kormány hozzájárulásával magyar bankot alapít Boszniában. Hivatalos értesítés szerint a magyar banknak főhivatása lesz az u. n. Kmet-birtokok tehermentesítése. Boszniában ugyanis földbirtokjogi viszonyok uralkodnak. A föld a földbirtokos tulajdona. A kmet, a ki a földet megmunkálja és a termés mintegy harmadát a földesurnak beszolgáltatja, a birtokossal szemben örökös bérleti viszonyban áll. A földbirtok tulajdonjoga átszállhat másra, de a kmet birtok megmarad. A kmet megváltásának tehát az lesz a célja, hogy a kmet a földet tulaj-

donjogilag megszerezhesse. E célból a bosnyák magyar bank hosszú lejáratú kölcsönöket fog a kmeteknek nyújtani és ezek a kölcsönök állami garanciában fognak részesülni. Nyújtott kölcsönök alapján a bank földtehermentesítési kötvényeket fog kibocsátani.

Ha figyelembe vesszük, hogy nálunk a földtehermentesítés, a parcellázások mily nehézséggel van összekötve és az utóbbi két tényező inssolid financiaiis alapozás mellett, mennyi gazdasági és társadalmi bajt okoznak, elismeréssel kell lennünk ezen első lépés iránt, mely míg a magyar tőkének biztosít előnyöket, a bosnyák földbirtok rendezésnek ad biztos és szolid financiaiis alapot.

A bosnyák földbirtok viszonyok szempontjából a magyar tőkének ez az alapítása esemény számba megy. Bár a kmet örökös bérleti viszonyban volt földesurával, ez a viszony sokkal rosszabb volt, mint valamikor a magyar jobbágy viszonya földesurához. Sorsa feltétlenül rosszabb volt. Az aga, a földesur zsarolta és nyuzta a kmetet. Ez sem a társadalmi, sem a gazdasági fejlődést nem tudta előmozdítani. A kmetnek most mód adatik, hogy földbirtokot szerezhessen és munkájának gyümölcsét maga élvezhesse. Természetesen a megváltás módozatának olyannak kell lenni, hogy a kmet valóban felszabaduljon és nehogy a megváltási összeg és ennek kamatterhe legyen a kmetre új aga, aki éppen úgy zsarolja, mint a régi. Mert akkor sem sokat lendítettünk rajta. Azonban fel sem tehető, hogy a bosnyák kormányzat csak azért akarná a bosnyák parasztot földbirtokhoz juttatni, hogy ebből az ingó nagytőkének legyen uzsorahaszna.

A pénzügyesek szempontjából a kmetmegváltás mindenképpen jó üzlet lesz, mert a bank csak a bosnyák kormány által jóváhagyott kölcsönöket fog adni, ezek pedig állami garanciában fognak részesülni. Olyanféleképpen lesz az, mint nálunk az agrárbank által adott kölcsönök. A papiroson minden jól festett, a gyakorlati élet azonban alaposan rácsáfolt a legügyesebben konstruált rendszeren. A tőke rideg financiaiis érdekének hátrálnia kellett a szociális érdek előtt. Ha a bosnyák bank is ezt az elvet fogja követni, hasznos dolgot fog cselekedni.

Bosznia gazdasági fellendülésével közvetve nekünk is hasznunk van. Azon kell tehát lennünk, hogy fejlődését lehetővé tegyük. A magyar tőke első térfoglalása intő jel arra nézve, hogy lábunkat ott megvessük. Sokszor halljuk, hogy »tengerre magyar«, »Keletre magyar«, hagyjuk ezt, mert jelszavakkal semmit sem érünk el, csupán komoly, céltudatos munkával.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Asszonyok.

Irta: Fehér Jenő.

Saskőy Sándor és Csorbay Ákos a Grand Hotel terraszán ülnek, amelyről gyönyörű kilátás nyílik az Adriára. Távolabb, egy kis kelek asztalnál rózsás arcu fiatal hölgy nézegeti az illusztrált lapo at. Mellette egy idősebb nő, aki minduntalan szeméhez emeli a lorgnettejét s azon keresztül figyeli a járőkelőket.

Saskőy (Csorbayhoz): Gyönyörű fiatal teremtés! Vajjon ki lehet?

Csorbay: Hornau báróné leánya, meg a mama. Tegnapelőtt érkeztek.

Saskőy: Már ezt is tudod? Valóban, kalapot kell emelnem a talentumod előtt. Hozzád képest rettenetesen ügyetlen vagyok. Érzem, hogy asszonyi dolgokban mily parányinnyá törpülök melletted. Hiába, én már sohase fogom ezt megatunni. Ehhez invenció kell, tehetség, ihlet, találékonyság, ötlet és tudom is én, mi minden...

Csorbay (a szemére csipteti a monokliját): Pedig a dolog fölötte egyszerű. Amikor öngyáságáték a házjón megérkeztek, véletlenül a Strand-on sétáltam. Ők egyenesen a szállóba siettek...

Saskőy: Melyikbe?

Csorbay: A villa Rivá-ba. A podgyással lassan kullogott utánuk a bérszolga. Egyszerűen megkérdeztem tőle, hogy kinek viszi a podgyászt.

Saskőy: Nagyszerű! Bámulatos! És meddig maradnak itt?

Csorbay: Mindössze két hétig. Ezt a bejelentő lapról tudom.

Saskőy: Óriási! Mennyi találékonyság!

Csorbay: De most ne kérdezz többet, mert máris észrevették, hogy róluk beszélünk.

Saskőy: Nem baj, Hadd tudják meg, hogy fölkelte az érdeklődésünket.

Csorbay: Csacsi vagy!

Saskőy: Tudom!

Csorbay: Az asszonyoknak sose szabad tudniok, hogy érdeklődünk irántuk.

Saskőy: Ezt nem értem.

Csorbay: Jer, egy kis sétát teszünk a tengerparton, majd sétaközben előadást tartok neked a nőhódítás abc-járól.

Saskőy: Alig várom. Meg akarom hódítani ezt a gyönyörűséges bárónőt. Imádandónak tartom. Megengeded, hogy még egy pillantást vessek rá?

Csorbay: Szó sincs róla! Ugy kell tenned, mintha észre sem vennéd.

Saskőy: Jó. Engedelmeskedem. Nos tehát, kezdheted a leckét.

Csorbay: Ha megpillantasz valahol egy bájos nőt, csupán egy futó pillantást szabad feléje vetned. Azután egykedvűen másfelé nézel. A nőnek nem szabad tudnia, hogy tetszik, mert ez szépségének tudatát növeli benne. Ha szitják benne ezt a tudatot, elbizakodó tá lesz. A tettetett egykedvűséggel azt a hitet kell támasztani benne, hogy ő tulajdonképpen egészen közepes teremtés, aminőt százával lát az ember, anélkül, hogy csak meg is fordulna utána.

Saskőy: Szóval teljes közöny.

Csorbay: Ugy van. Becses személyének ez a feltűnő mellőzése bántani és izgatni fogja őt. Törni fogja a fejcskáját, hogy én, te, vagy X mért nem méltatja huzamosabb megbámulásra. Meg van sértve a hiúsága. Haragszik. Felrohan a szobájába és toporzékol.

Saskőy: Dühében összetöri a tükröt...

Csorbay: Harapdálja az ajkait.

Saskőy: Migrént k p.

Csorbay: Sirógörcsbe esik.

Saskőy: Es?

Csorbay: Meg van törve a jég.

Saskőy: Hogyan?

Csorbay: Hát nem érted? Felkelte az érdeklődését.

Saskőy: Köszönöm szépen. Hisz ilyenformán meggyűlöl.

Csorbay: A gyűlölségből fakad a szerelem.

Saskőy: Es ezzel a módszerrel biztos a siker?

Csorbay: Száz közül kilencvenkilenc esetben.

(Visszatérnek a terraszra.)

Saskőy! Nézd csak, egy fiatal hadnagy ül az asztalunknál! És milyen hevesen udvarol! C-upa szépet mondhat neki. A báróné igazóben mosolyog.

Csorbay: Oda se neki! Tégy úgy, ahogy mondtam. Nézd csak milyen gyönyörűen száll le a nap. Mintha belebukna a tengerbe.

Saskőy: Csodaszép! (Halkan.) Az édesanyja elmegy. Egyedül hagyja őket.

Csorbay: Számár vagy!

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 19.

A képviselőház mai ülése iránt az érdeklődés igen lanyha volt.

Elnök *Justh Gyula*. A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasatása után két interpellációról számol be, melyet *Perő Sándor* és *Szatmári Mór* fognak előterjeszteni a bányakatasztrófák ügyében. — Névszerinti szavazás következik aztán a megüresedett bizottsági tagsági helyek betöltésére. A névszerinti szavazás megtörténte után az elnök az ülést 10 percre felfüggesztette.

Szünet után a szavazás eredménye következik. Megválasztottak.

Földművelésügyi bizottság: Gaal Gaszton, Sennyei Miklós báró, Thoroczkay Viktor báró. — **Igazságügyi bizottság:** Bizony Ákos, Duchyon Ödön, Nagy György. — **Kérvényi bizottság:** Fried Lajos, Uray Miklós. — **Kivándorlási bizottság:** *Nadányi Károly*, *Pilissy István*. — **Könyvtári bizottság:** *Eötvös Károly*. — **Közigazgatási bizottság:** *Csepány Géza*. **Mentelmi bizottság:** *Botzenhardt János*. — **Munkásügyi bizottság:** *Solymossy Endre*, *Napló-bíráló bizottság:* *Lipthay Sándor*. — **Pénzügyi bizottság:** *Bizony Ákos*, *Szentiványi Árpád*. — **Közgazdasági bizottság:** *báró Maundorf Géza*. — **Számvizsgáló-bizottság:** *Mádi Kovács János*, *Schiffert József*. — **VI. Bíráló-bizottság:** *Szapponos István*. — **Bank-bizottság:** *Babocsay Sándor*. — **Országos ipartanács:** *Hlatky-Schlichler Lajos*. **Közoktatásügyi bizottság:** *Bozóky Árpád*, *Szentkirályi Zoltán*. — **Választói reform-bizottság:** *Bizony Ákos*.

Az elnök a választói reform-bizottság elnöki székének betöltésére holnap délelőttre tűzi ki a terminust.

A mentelmi bizottság előadója, *Hederváry Lehel* a »Hrvatska« cikke miatt pörbe fogott *Harambosis Agoston* kiadatását nem javasolja.

Kálosi József: Kéri a cikk illető részének felolvasását.

Saskóy: A hadnagy most közelebb húzódott a bárónéhoz.

Csorbay: Fodrosodik a tenger. Holnap alighanem bórát kapunk. (Halkan) A hadnagy egy közönséges tevé. Halvány sejtelve sincs a szerelem alfájáról.

Saskóy: Az angyal, úgy látszik, észre sem vesz engem.

Csorbay: Rég észrevette, hogy nem vesszük észre.

Saskóy: Bizonyos vagy benne?

Csorbay: Egészen bizonyos.

Saskóy: Most fölkel. Bucsuzik a hadnagytól.

Csorbay: Fölmegy a szobájába.

Saskóy: És toporzékol.

Csorbay: Ugy van.

Saskóy: Es összetöri a tükröt és harapdálja az ajkait és migrént kap és sirógörcsbe esik és . . . és meg van törve a jég.

Csorbay: No látod!

Saskóy: Es holnap? Holnap megint úgy tesszünk?

Csorbay: Hogyan! Amíg meg nem ismerkedünk vele. Es akkor előről kezdjük.

Saskóy: Mitl?

Csorbay: A szinlelt közönyt.

(Másnap.)

Saskóy: Jó, hogy itt talállak. A módszered ugyancsak bevált. A báróné asszony még az este megszökött.

Csorbay: Kivel?

Saskóy: A hadnaggyal, aki oly tüzesen udvarolt neki. Az anyját a'ig lehetett megvizsgálni. A portástól hallottam az esetet. Egy óra múlva az egész fürdő tele lesz a szenzációval. Lám, lám, a módszered még sem csálhatatlan.

Csorbay: Mondtam, hogy száz eset közül kilencvenkilencben. A báróné véletlenül éppen a századik volt.

Saskóy: Nem, nem. A módszered csődöt mondott és csak azt az igazságot demonstrálta, hogy az asszonyok — kiszámíthatatlanok!

Hederváry Lehel megnyugtatta.

Kálosi: Kérelmét visszavonja.

Nagy György: Miért vonja vissza? Ki kell adni! (Nagy zaj.)

A Ház többsége nem adja ki.

Az adóreform ügye.

Az adóreform javaslat napirendre tűzését a Ház nagy zajjal fogadja.

Sándor Pál indítványozza, hogy ne fogadják el a kitűzését. (Nagy zaj.)

Batthyány Tivadar közbeszól haragosan, mit *Sándor Pál* műdühnek nevez. *Batthyány* szót kér.

Sándor Pál: Nem lehet tárgyalásra kitűzni a javaslatot, mert az ország közönsége nem tanulmányozhatta at, — mert nem nyomttatott ki.

Nyugodt politikai idők szükségesek a javaslat tárgyalására. (Nagy zaj.)

Heinrich Antal megcáfolni igyekszik a *Sándor Pál* érveit. Szerinte az adóreformjavaslat nem politikai kérdés s így *Sándor Pál* azon érve, hogy nyugodt politikai idők szükségesek, helytelen. Napirendre tűzését javasolja.

Polányi Géza emelkedik szólásra. (Közbekiáltások: A házszabályokhoz!) Nem javasolja, hogy holnap tűzzék ki napirendre, hanem három-négy nappal később, mert módosítások is voltak tegnap s ezeket a képviselőház még nem tanulmányozhatta behatóan, tehát nem is tárgyalhatja. Hosszabb fejtegetése végén kimondja, hogy milliók érdekeiről van szó, ne legyen tehát sok 3—4 napi halasztás.

Benicsky Ödön: Hozzájárul. A kongrua javaslat is megérett a tárgyalásra, kéri a miniszterelnököt, mikor tűzi ki a tárgyalásra?

Wekerle: Az a vád, mintha elhamarkodott dolog volna a javaslat tárgyalása, nem helyénvaló. Októberben volt 15 éve, hogy a Ház elé terjesztette az alapmemorandumot, s azóta 16 ülészakon át tárgyalták, de a közbeszóló *Sándor Pál* sohasem látta ott.

Nagy György és *Farkasházy*: Most kizárják az ellenzékét a bizottságból. (Nagy zaj.)

Wekerle Sándor ajánlja, hogy a javaslat a holnapi ülésre tűzessék ki.

Sándor Pál: Személyes megtámadás miatt kért szót. Nem jelenhetett meg a bizottság ülésén, mert ott nem tűrik az ellenzéki hangot.

Pilissy István szólni akar. A javaslatához is szól, mire *Justh* figyelmezteti, hogy a házszabályokhoz kért szót, ne játssza ki tehát a házszabályokat.

Pilissy István: Ujra kezdi mondatát. Szólásra akart jelentkezni, de az emelvényen nem volt jegyző.

Pilissy és *Justh* között a Ház hangos derűtsége közben heves vita keletkezik.

Justh kijelenti, hogy nyílt ülésen nem kért szót *Pilissy*.

Pilissy: Az elnök ur közbeszólására megjegyzem . . . (Nagy derűtség, óriási láрма, gunyos taps.)

Elnök: A gunyos tapsot visszautasítja, mert neki joga van közbeszólni. — *Szmrecsányi* ki-magyarazza a jelentkezés körüli bonyodalmakat.

A képviselőház ülésének végén már nagy volt az érdeklődés. A képviselők számosan voltak jelen.

A napirendre kitűzték az adóreform javaslatot.

Pethő Sándor terjeszti elő interpellációját, melyben kéri, hogy mikor hajlandó a miniszter a bányatörvényről szóló javaslatát betervezteni. *Szatmári Mór* a pénzügyminisztert interpellálja, hogy tett-e már olyan intézkedéseket, melyeknél fogva a bányaszerencsétlenségek száma csökkenni fog.

Wekerle Sándor miniszterelnök bejelenti, hogy az interpellációkra a mai ülésen fog válaszolni.

Andrássy a királynál. *Andrássy Gyula* gróf bécsi tartózkodása és mai kihallgatása kizárólagosan a választási reformmal függ össze. Azt a kérdést, hogy mikor kezdje meg a képviselőház a reform tárgyalását, valószínűleg ma intézték el. Ugy látszik, hogy a király egyene-

sen hallani akarta *Andrássy* nézetét is. A N. Fr. Pr. szerint még elég idő van a tárgyalásra. A mostani országgyűlési ciklus vége előtt azonban legalább hónappal meg kell kezdeni, hogy idő legyen a kihirdetésre, amelynek 1910 év legelején kell megtörténni. A bankkérdéssel és katonai kérdéssel nincs összefüggésben az ut.

Interpelláció a trónörököséről. A képviselőházban úgy tudják, hogy a katonai kiegyezés dolgában már kész volt a megállapodás *Schönaich* hadügyminiszter és a magyar kormány tagjai közt, de a trónörökös beavatkozása megghiúsította. *Nagy György* balpárti képviselő szerdán interpellációt intéz a miniszterelnökhöz s meg fogja kérdezni, hogy megfelel-e a trónörökös beavatkozásáról szóló hírek a valóságnak.

A honvédelmi miniszter a székesfehérvári botrányról. Tegnap *Nagy György*, aki tudvalevőleg interpellálni fog a székesfehérvári katonatiszti botrány miatt, tegnap megkérdezte a folyosón a honvédelmi minisztert, hogy mi a véleménye a botrány felől. A miniszter kijelentette, hogy a bizonyítékok szerint a botrány tényleg megtörtént, egyszersmint kijelentette azt is, hogy olyan tiszt, aki paprikával támad békés polgárokat, nem érdemi meg a tiszt hardbojtot.

A tüdővész elleni védekezés Nagyváradon.

A szegény tüdőbetegek intenzivebb istapolását és a tüdővész elleni védekezés eszméjének megvalósítását nem régen karolták fel hazánkban, csak alig pár év óta. Nagyváradon már a kezdet kezdetén felismerték a tüdővész elleni védekezés nagyfontosságát s ha nem állíthatunk is milliókba kerülő szanatóriumot, az adott keretben megtettük amit lehetett.

Ma Nagyváradon van egy rendelő intézet s azonkívül az elmúlt nyáron a tüdőbetegek részére gyógy és üdülő helyet létesített a tüdővész ellen védekező egyesület a nagyvárad hegy e célra kiválóan alkalmas pontján s hogy ez a kitűnőnek bizonyult intézmény a biztos fejlődés előtt áll, arra kezességet nyújt *Glac* Antal főispán, *Felzer* Antal felsz. püspök és dr *Gerő Sándor* intézeti orvos odaadó ügyszeretete és buzgósa, akiknek az eddigi eredmény is nagyrészt köszönhető.

Dr *Gerő Sándor* intézeti vezető orvos most terjedelmes füzetben kiadta a nagyvárad tüdővész ellen védekező egyesület gyógy és üdülő helyének szervezését és orvosi működését. A tanulságos munka gróf *Andrássy Gyula* belügyminiszternek, a tüdővész ellen védekező mozgalom lelkes pártfogójának van ajánlva, aki az egyesület célját hathatós szellemi és anyagi támogatásával segítette.

A képekkel díszített mű bevezető cikke a tüdővész elleni mozgalommal foglalkozik. Érdekes és tanulságos adatokat tartalmaz a nagyvárad tüdővész elleni védekezés története, amely felöleli az egész mozgalmat a mai napig s megemlékezik az e célra befolyt adományokról. Az üdülőhely szervezésével foglalkozó részben teljes képét látjuk annak a buzgó, jótékony munkának, amelyet az üdülőhely kifejt a szegény betegek érdekében.

Az érdekes adatokat tartalmazó füzetből közöljük a következő érdekesebb adatokat:

A szegénysorsu tüdőbetegek gyógy- és üdülőhelyén a megnyitástól, vagyis 1908 június 10-től az intézeti év végéig azaz 1908. október 4-ig 43 beteg vétetett fel és részesült szanatóriális gyógykezelésben és pedig 21 férfi és 22

nő. Mint ezen számadatok igazolják, csaknem egyenlő számban voltak a férfiak, mint a nők.

Az ápolási napok száma volt: június hónapban 212, július hónapban 521, augusztus hónapban 517, szeptember hónapban 324, összesen 1574, azaz havonta 393 és fél, naponta 14-05 ápolási nap volt a 12 ágyra berendezett intézetnek egész működési időszaka folyamán, amiből nyilvánvaló, hogy 2 és fél ápolási nappal volt több naponta a létszám a matematikai abszolút teltségnél, ami úgy magyarázható, hogy a betegek egyrésze, akinek állapota megengedte, éjjelre hazajáró volt és csak reggel 7 órától este fél 8 óráig tartózkodtak a telepen. Intézetünk gondoskodott arról, hogy a reggel kijövő és este bemenő betegek ingyenes villamos jegyet kaptak.

Egy-egy beteg átlag 35-9 napot, azaz kerekén 36 napot töltött az intézetben.

A betegek közül 34 volt nagyváradi és pedig 16 férfi és 18 nő, ami arányokba kifejezve 79,3, azaz kerekén 80% volt a nagyváradi. A betegek közül vidékiek voltak 9-en és pedig 5 férfi, 4 nő.

A tüdőtuberculozis az élet virágkorának betegsége. Betegeink 26%-a volt a 21 és 25 ik életév között, továbbá 25 százaléka a 16-20 éves korban, 51 százaléka tehát az élet 16-30 évében.

A betegek családi állapota így alakult: 10 férfi betegünk volt nő, 11 férfi betegünk volt nőtlen, 8 nőbetegünk volt férjes asszony, 14 betegünk volt hajadon.

A férfi betegek 32,5 százaléka, a nőknek 25,8 százaléka nem kötött tehát megbetegedése előtt házasságot.

Betegeink gyógyeredményét a következő négy csoportba osztva: megszilárdult munkaképességű, helyreállott munkaképességű, tüneti javulás és teljesen munkaképtelen vagyis gyógyulatlan maradt, az alábbi táblázat mutatja: Megszilárdult munkaképes lett 8 beteg = 18,6, helyreállott munkaképes lett 15 beteg = 34,9, tüneti javulás állott be 14 beteg = 32,6, teljesen munkaképtelen, vagyis gyógyulatlan maradt 6 beteg = 13,9 százalék.

A megszilárdult munkaképességűek csoportja klinikailag gyógyult esetek, a helyreállott munkaképességűek csoportja klinikailag ugyan nem, de általában gyógyult eseteknek tekinthetők. S így összegezve az elősoroltakból kitűnik, hogy 23 beteg gyógyulva hagyta el az intézetet, ami százalékokban kifejezve: 54,4 százalékot teszen ki.

Ha még hozzávesszük a tünetileg javult betegek számát, akiknek állapota az intézeti kezelés alatt javult, akkor összesen 37 betegről mondhatjuk, hogy az intézetben haszonnal végzették kurájukat, vagyis a betegek 83 százalékára haszonnal járt az intézeti kezelés.

A 43 betegnél az ápolási napok összege 1574 napot tettek ki, azokra az összes kiadás 2848 K. 18 fill. volt; szolga fizetés a téli hónapokra 175 K.; egyéb kiadások 25 K., összesen 3045 K. 14 fill., vagyis az 1574 ápolási napra az összes kiadás 3045 kor. 18 fillért tesz ki, s így egy betegünkre egy napi ápolási költségként 1 kor. 94 fillér esik.

Jól esik látni a füzetből, hogy a tüdővész ellen küzdők soraiban a katolikus főpapság áldozataival a legelső élén halad.

A füzet végén van az egyelet nagyérdemű elnökének Glac Antal főispánnak jelentése, amelyben kijelenti, hogy mindenképp el kell törekedni, hogy az egyeletnek olyan szanatoriuma legyen, amely egész éven át, vagyis télen is állandóan ápolhasson 25-30 beteget.

Vajha mielőbb sikerülne!

Tóth Ernő magyar missióspap halála Kínában.

Tegnapelőtt szomorú értesítést küldött Szabó Frigyes pauli Sz. Vincéről nevezett missióspap Grázból Fetszer Antal fölsz. püspöknek, a Sz. Vincze intézet igazgatójának.

Kínából érkezett távirati tudósítás alapján Tóth Ernő fiatal rendtársának s kínai hittérítőnek elhunytát közölte azon intézet igazgatójával, melynek Tóth Ernővel együtt voltak növendékei, az intézeti Mária-congregáció tagjai s az igazgatónak lelki gyermekei.

A haláleset okáról a távirati értesítés hallgat s így csak azt tudjuk, hogy az 1883. febr. 7-én Lugoson született, fiatal magyar hittérítő, Gröh Ferenc debreczeni prépost-kanonok plébános unokaöccse hittérítő buzgóságának a pogány Kínában áldozata lett.

Tegnap reggel Fetszer Antal fölsz. püspök énekes requiemet tartott a boldogultért a Sz. Vincze intézet kápolnájában, hol a hittérítő magasztos s hősi erényeket kívánó szent hivatás megfogamzott s megerősödött a féltéves áldozópap szívében.

Amint a requiemről hazatávozott a püspök, lakásán találta a boldogult ifju missionáriusnak a reggeli postával érkezett 21 oldalra terjedő levelét, melyet mult évi december 8-án kezdett írni Tyiengszie falucska főkápolnájában s december 24-én adott fel Wenchowban az ottani missiói kerület székhelyén s küldött Sibirian át Nagyváradra.

Ezen megható leírásban első hittérítői útjának egy hetéről számol be, kedveskedve volt igazgatójának s lelkiatyjának Sz. Vincze egyszerűségével s hálás lelkével az ifju apostol. A beszámolást azonban csak akkor olvashatták Nagyváradon, midőn az Isten titkainak hőslélekű ifju sáfárja már az örök birónak is beszámolt a legszélsőbb kelet vad idegenében s bizton reméljük, hogy el is nyeri tőle az égi koronát. Érdekes az elhunyt hivatásának történetében, hogy a 4-ik gimnáziumban nehezen menén neki a tanulás, a kereskedői pályára lépett, de 4 év múlva a már kereskedő segédet visszahozta szent hivatásának benső érzete a Szt. Vince-intézetbe, honnét belépett Szt. Vincze fiai közé, Gráczban elvégezvén a novitiátust, ostromolta kérelmével elüljárót, hogy küldjék őt Kínába. Mivel kiváló testi erővel s egészséggel áldotta meg a jó Isten, ma is élő édes anyja kikért és kinyert beleegyezése után megkapta az engedélyt a kínai missiókra s hogy a nehéz kínai nyelvet hamarabb elsajátíthassa, már a 2-ik évtől kezdve a theológiát is Kínában végezte, hol a Szt. rendeket is fölvette. Minden leveléből, amit a messze távolból küldött, különösen midőn megnyerte az engedélyt a külső missiókra, odaérkezett s legkülönösebben midőn a mult év nyarán tartott első sz. miséjéről értesít, szinte természetfölötti boldogság érzete sugárzik ki, mely reméljük előzve annak az örök boldogságnak, melyben hű szolgáját részesíti Jézus az égből.

Váltóhamisító kereskedők Belényesben.

Hónapok óta üzött váltóhamisításról rántotta le a leplet a belényesi csendőrség. A váltóhamisító belényesi kereskedők s oly ügyesen intézték dolgaikat, hogy most is csak a véletlennek és a csendőrmesternek tulajdonítható, hogy megakadályozták a további hamisításokat. Az eddigi nyomozatok alapján több mint 20000 korona értékű váltót hamisítottak és számoltattak le. A hamisítók szökni próbáltak, azonban a csendőrség letartóztatta őket s ma már az ügyészségen várják további sorsukat.

Az esetről tudósítók Belényesből a következőket telefonálják:

Kepes Ignác kereskedő egy éve nőült meg és Belényesben nyitott üzletet. Az üzlet

igen gyengén jövedelmezett s ezért más foglalkozás után nézett feleségével együtt. Hogy pedig mesterségük virágzóbb legyen, maguk mellé vették Herskovics Ferenc belényesi férfitársát is. Mesterségül pedig közösen a váltóhamisítást választották. Ez a mesterség igen jól jövedelmezett egészen e hó 15-ig, amikor egy nagyobb összegű váltót akartak leszámíttatni, de az illető bank gyanusnak találta az aláírásokat és vizsgálatot indított.

A váltóhamisítók mikor hírt vettek, hogy a benyújtott váltó aláírásának valódiságát kétségbe vonták, megszöktek Belényesből. Kepes Ignác és a felesége Nagyváradra szöktek és itt a Pannónia szállodába szállottak meg.

Porhammer Ede belényesi járási csendőrmester megtudta, hogy a váltóhamisítók hol tartózkodnak és sürgönyileg kérték a nagyváradi rendőrséget, mely a Pannoniában megjelent és Kepes Ignácot és feleségét letartóztatta.

A letartóztatás még e hó 16-án történt, mely után a tetteseket Belényesbe kísérték és mert megállapították, hogy a váltóhamisításban Herskovics Ferenc is részesük, az ő letartóztatása iránt is intézkedtek. Herskovics Ferenc Fenesre szökött, ahol a csendőrség meg is találta őt és letartóztatta.

A hamisítók letartóztatása után folytatták a nyomozást. Eddig megállapította a csendőrség, hogy Kepesék Leipnik Márton nevére és fiai nagyváradi kereskedők nevére 2000, Grósz Bernát kereskedő nevére 1000, Weisz Jakab nevére 1000, Weisz Ferenc kereskedő nevére 1000 koronás váltót hamisítottak.

A hamisított váltókat három belényesi takarékpénztárnál számoltatták le és pedig a Belényesi Takarékpénztár, Belényesi Népbank és a Dragul pénzügyintézeteknél. A hamisított váltók összege az eddigi nyomozatok szerint 20000 koronát tesznek ki.

A hamisítók közül Herskovics Ferenc egy hamis váltó leszámíttatása alkalmával majd rajta vesített. Akkor ugyanis a váltó alá Weisz József fenesi kereskedő nevére hamisította és a kereskedőt megkérdezték az aláírás igazolása végett. Herskovics Fenesre ment és addig kérte Weiszot amíg az magára vállalta, hogy ő írta alá a nevet. Ez az eset azonban korántsem riasztotta őket vissza attól, hogy a hamisításokat tovább ne üzzék. A letartóztatott embereknél semmiféle fedezetet nem találtak a hamis váltókra.

Érdekes, hogy mikor a hamisítókat Nagyváradról és Fenesről Belényesbe szállították a nép a pályaudvarra tóult és onnan egészen a községházáig gunyos kiabálásokkal kísérték a hamisítókat.

Tegnap a csendőrség Nagyváradra az ügyészségre kísérte a három hamisítót.

Titokzatos öngyilkosság.

Debrecenben tegnap délből a Fehérlőszálló 7. számú szobájában öngyilkosság történt. Az öngyilkos személyazonosságát és végzetes tettének okát kezdetben még félhomály fedte, amennyiben a rendőrség, az öngyilkos kitértől bizonyosat csak később állapíthatott meg. Annyi azonban már kezdetben kitetszett, hogy az öngyilkosnak nem mindennapi okai vannak és hogy az urias kinézésű embert, ki tegnap délből amerikai revolverből jobb halántékán lötte magát, valami súlyos üldözés, vagy megtévelyedés üzhette halálba.

Hétfőre virradó éjjelen a Budapest felől fél három órakor érkező vonattal egy alacsony termetű, urias kinézésű, negyvenöt év körüli, szemüveges ember érkezett Debrecenbe és a Fehérlő szálloda társas kocsián ment a szállóba ahol nyomban nyugodni tért. Reggel háromnegyed hét órakor fölkel és távozott a szállóból. Kilenc órakor ismét visszatért és bezárkózott szobájába. A szálloda személyzete, miután a szolga befűtött szobájába, nem törődött a vendéggel, ki Altmann Hugó nagyváradi kereskedőnek mondta és írta be nevére a vendégek könyvébe.

Néhány perccel déli tizenkét óra előtt hatalmas durranás zaja hallatszott az idegen szobájából. Takács Juliska szobaasszony rémülten futott a 7-es számú szobához, honnan a lövést hallotta, de a szoba ajtaját zárva találta. Rosz szat sejtve, kétségbeesetten kiáltozott a személyeknek, kik rendőrt és lakatost hívtak.

Amint behatoltak a szobába, szörnyű és rémületes kép tárult elébük. Az idegen vendég ott feküdt a szoba közepén, féltetével az asztal alatt, valóságos vértócsában. Fejéből patakzott a vér. Alatta és mellette egy-egy revolver feküdt. A mellette fekvő revolverből, mely amerikai rendszerű, egy golyó hiányzott. A szobába lépők azonnal tisztában voltak az öngyilkossággal. Az öngyilkos, kinek fejéből pár iznyi agyvelő kilocscsant, ekkor már halott volt. Az asztalon három levél borítékban és egy árkus papír feküdt.

Az öngyilkos vértől ázott holttestét a rendőrség kiszállította a közpórház halottas házába. A fővárosi államrendőrséghez táviratozott a debreceni rendőrség, hogy azoktól, kikhez címzve az öngyilkos levelet hagyott, személyazonosságára vonatkozólag tudakozódják. Addig temetése iránt sem történik intézkedés.

A nagyváradai rendőrség mitsem tudott az esetről, sőt még azt sem tudja, hogy volt-e Altmann Hugó nevű kereskedő Nagyváradon, ami mégcsak bonyolultabbá tette az esetet. A titokzatosnak látszó öngyilkosságra vonatkozólag az öngyilkosnak egyik hátrahagyott levele adott végre felvilágosítást. Az öngyilkosnál ugyanis egy a fővárosi tanácshoz intézett aláíratlan levelet találtak nála, továbbá egy feljegyzést, mely szerint valódi kiléte a József-körút 16. II. 27. szám alatt állapítható meg. Erről a debreceni rendőrség értesítette a budapesti főkapitányságot, aki az öngyilkos kilétét Hortobágyi Antal, nős, udvari születésű 51 éves polgári iskolai igazgató személyében állapította meg. A József-körút 16. sz. alatt lakik a családja, aki nyomban elutazott Debrecenbe. Hortobágyi e hó 7-én utazott el Hajduszentlászlóra s azóta nem adott életjelet magáról. A f. v. tanácshoz írt leveleiben Hortobágyi többek között ezt írja: »Halálom oka a dec. 5-én ellenem indított hajsza.« Hortobágyi Antal tudvalevőleg az ellene indított eljárás kapcsán fel lett függesztve állásától. Ez a »hajsza« a zugiskolák ügyére vonatkozik.

Az igazgatónak az egész dologban annyi közbe volt csak, hogy állítólag tudott a »gyárosok« üzemeiről. Hortobágyi, aki ismeretes volt a pontosságáról és lelkiismeretességéről, önmaga kérte maga ellen a fegyelmet, majd azt is, hogy az iskolai teendőik elvégzése alól mentseik föl őt addig, amíg az ügy nem tisztázódik.

UJDONSÁGOK.

* **Az új főszámvevő kinevezése.** Nagyvárad városának néhai Ragány János főszámvevő elhunytával árván maradt főszámvevői szék nem sokáig maradt üresen. Glac Antal főispán már kinevezte az új főszámvevőt. És ezt, az adott helyzetben csak helyeselni lehet. A város számvevőségénél már évek óta kevés a munkás kéz, az ügyek ellátására s a személyzet szaporításának szükségét úgy a miniszteri kiküldött, valamint a zárszámadások átvizsgálásával kiküldött bizottság elismerte. Azonkívül közbejött szerencsétlenség folytán az első alszámvevő, a számvevőség egyik legmunkásabb tagja, egy félévig nem teljesíthetett szolgálatot s az elhunyt főszámvevő is hosszabb ideig távol volt hivatalától s így az ügyek elintézése késedelmet szenvedett s az elintézésre váró ügyek nagyon összegyűltek, ami a város adminisztrációjára hátrányos körülmények. Mind-ezen okok nagyon kívánatosá tették, hogy a megüresedett főszámvevői szék mielőbb betöltsék. Glac Antal főispán ezen állapotok tudatában, törvényadta jogánál fogva, a leghelyesebb utat választotta, midőn pályázat kiírásának és külső emberek mellőzésével, előléptetés útján töltötte be a főszámvevői állást. Ez az eljárása a főispánnak megfelel az igazságnak

és a közhangulatnak. Hisz a városnál úgy is nagyon nehéz a tisztikar előhaladása. A kinevezés egyben örvendetes jelensége azon új iránynak, hogy a kinevezéseknél ma már nem a kortesszolgálatok, hanem a buzgó munkásság az irányadó és döntő cél. Glac Antal főispán tegnap értesítette a polgármestert a kinevezésekről. A város főszámvevőjéről Szűcs Géza tb. főszámvevő alszámvevőt nevezte ki, aki már évtizedek óta szorgalmas, buzgó munkatársa volt a boldogult Ragány János főszámvevőnek. Szűcs Géza helyére, főszámvevői megbízatással alszámvevővé Felinek Géza városi könyvvezetőt nevezte ki a főispán, akit egyben a tiszteletbeli főszámvevő ranggal is kitüntetett. Felinek Géza ezen hármass előléptetése szintén az évek óta teljesített buzgó munka és törekvés elismerése. Az ezáltal megüresedett könyvvezetői állásra végül Budaházy Kálmánt nevezte ki a főispán, aki évek óta mint szakdjnok és tb. alszámvevő teljesített felelősségteljes szolgálatot a városnál. A kinevezések bizonyára teljes megelégedést keltenek a nagyközönség körében is.

* **A vízvezeték ügye.** Dr. Károly Irén törvényhatósági bizottsági tag indítványára Nagyvárad város vízművénél egy új kutat készíttetek, amely tisztán csak a telep gőzgépeihez szükséges kondens vizet szolgáltatja, amelyet eddig a közfogyasztásra termelt vízből vontak el s ezáltal naponként nagymennyiségű vizet takarít meg a közönség részére. A városi mérnöki hivatal időnként kémiaiilag és bakteriologiailag szempontról megvizsgálta a vízvezeték vizét. Most az új kondenz vizet szolgáltató kut vizét is megvizsgálta. Az országos magyar kir. kémiai intézet most értesíti a várost, hogy a kondenzkut vize ivásra teljesen használható.

* **Vármegyei főorvos jelentése.** Tegnap nyújtotta be dr. Móricz Ernő vármegyei főorvos jelentését január első felében előfordult megbetegedésekről. E szerint a vármegyében előfordult 101 kanyaró, 84 vörheny s tífusz eset csupán 4 volt, míg ellenben fültömirigylob 34.

* **Kinevezés.** A nagyváradai kir. tábla elnöke dr. Boros Béni ügyvédjelöltet díjtalan joggyakornokká nevezte ki.

* **Az orsz. közlekedési tanács megalakítása.** Az országos közlekedési tanácsot most alakította meg a kereskedelmi miniszter. Az országos tanács választott tagjai között van Nagyváradról Huszella kir. keresked. tanácsos, a nagyváradai kereskedelmi és iparkamara elnöke.

* **Elhunyt ifju.** Dr. Buday József derecskei ügyvéd, megbízottsági tag 14 éves fia elhunyt. A szép reményű ifju a főgimnázium V. osztályába járt. Temetése vasárnap délután nagy részvét mellett ment végbe. Az egész község és a környék intelligenciája megjelent a temetésen. A gyászszertartást Sárkány József derecskei plébános végezte. A gyászszertartás végeztével a derecskei dalárda egy szép gyászdalt adott elő.

* **Egy orosz menekültől.** Ludgeki István varsói lakos gyilkosság miatt köröztetett az orosz hatóság által. Ludgeki István Krakkóba menekült. Az orosz hatóság írt Krakkó városához s kérte a Ludgeki kiadatását, mit az ausztriai hatóság megtagadott, mert a gyilkosságnak politikai háttere volt. Azonkívül intézkedett, hogy a menekült elhagyja az országot. A politikai menekült Magyarországra menekült. A belügyminisztérium le írt az összes hatóságokhoz, hogy utasítsák ki Ludgekit annál is inkább, mert az veszedelmes elmebeteg. Nagyváradra is jött egy ilyen levél s a főkapitány intézkedett is ez ügyben.

* **Halálozás.** Részvétellel értesülünk a fájdalmas gyászról, mely Oláh Ferenc Nagyvárad egyik legelső virilis polgárát sújtotta, édes

atyjának; id. Oláh Ferencnek halálával. Az elhunyt hosszú idő óta súlyos betegen feküdt, míg tegnap, élete 81. évében elhunyt. Temetése holnap, csütörtökön, január 21-én délután 3 órakor lesz a Körözs-utcai gyászházról.

* **Bortolvaj kocsis.** Lukács Géza nyugalmazott ezredes panasz emelt, hogy Lukács György-u. 5. sz. alatt levő házban, a pincében elhelyezett borából egy 735 literes hordóból körülbelül 700 liter eltűnt. — Miután semmi nyoma sincs annak, hogy a bor elszivárgott volna, a gyanu Pópa György kocsisra irányul, aki az utolsó hónap alatt majdnem naponta megfordult a pincében s mindig az esti órákban. A kocsist, ki szigorúan tagad, zár alá helyezte a rendőrség.

* **A felekezeti tanítók korpótléka.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter tegnap küldte le a tanítók korpótlékának folyósítására vonatkozó rendeletét. A rendelet a berettyóújfalusi, mezőkeresztesi és derecskei tanító korpótlékára vonatkozik. Eszerint 1908. október 1-től visszamenőleg 100 korona korpótlékat a következő tanítók kapnak: Ajtai Lajos, Magos Elek, Nagy Illés (Báránd.) Bihar János, Borsi Iona, Gulyás Bálint, Kathó István, Borsy Ida, Kovács Jolán, (Berettyóújfalú) Kapsa Lajos, Szőke Vince (Csókmó) Bence Péter, Magyar Lajos, Szabó József, Uray Gyula, (Derecske), Szőke Sándor (Esztár.) Kovács Endre, Szegő Lajos (Furta.) Nagy József (Hajdubagos.) Benedek Lajos, Horváth Lajos (Hencida) Kiss Dániel, Kiss Gyula, Papp Imre (Komádi) Eszényi Beksi, Eszényi Károly (Mezőkeresztes.) Cseh Károly (Biharnagybajom.) Nagy Károly (Pusztatold.) Bujdosó József (Sáp.) Pikó Bálint, Kereszturi József (Sáránd.) Szécsi Gábor (Szerep.) Erőss Károly, Veress Gyula, (Záka.) Marosán Sándor (Pocsaj.) Löwy Sámuel (Derecske.) Érdekes, hogy a 37 tanító közül 1 görög katolikus, 1 zsidó és a többi református. A korpótlékat októbertől visszamenőleg egy összegben kapják a tanítók, míg a jövőben előleges havi részletekben lesz az folyósítva.

* **Aki a saját fülháját vágta le.** Nem valami neologizáló orthodox izraelitáról szól az alábbi történet, hanem egy vérbeli orthodoxról, aki az ő legnagyobb sajnálatára a saját jól nevelt fülháját, magyarul pájleszt, vágta le. Történt pedig az eset Érmihályfalva és Nagyvárad között a vonaton. Egy Galiciából Nagyváradra igyekvő orthodox és egy Érmihályfalváról igyekvő neológ izraelita utaztak együtt. A vicinális lassan egymogott a hidegben. Az ablakon a meleg oly sürű lecsapódást képezett, hogy még ki sem lehetett látni s így jobb foglalkozás hiányában az orthodox izraelita feje alá tette a batyut és elaludt, míg a neológ zsebkésének ollójával a körmet piszkálta, miközben gonoszul pislogatott alvó hitsorsosának dugóhúzó alakú pájészére. Pislogott egy darabig, de aztán ollóját csattogtatva óriási vágyat érzett alvó utitársának fülháját levágni. A haj pedig, melyre kegyetlen sors várt az alvó orthodox kalapja alól nézegetett kifelé. A neológ azonban meg gondolta a dolgot és megelégedett azzal, hogy a kint lévő fülhajat a kalap alá dugta. Paptamási állomáson ez orthodox felébredt s minekutánna a szemét megtörölte a pájészt is megigazitotta, illetve akarta megigazitani. Amikor azonban a füle mellé nyúlt csak az egyik fülénél találta ott a drága kincset, míg a másiknál csak a helyét tapogatta. Ijedten ugrott fel az orthodox és kétségbeesve kiabált:

— Áj váj! Áj váj. Így nem mehetek ki.

Egy ideig töprengett, később elhatározta, hogyha az egyiket levágták lavágja a másikat is. Keservesen, de megtörtént és levágta az egyetlen feltve őrzött kincset. Amikor ezzel a drága operációval elkészült, levette a kalapját, hogy haját odasimítsa valahogy a levágot kincs helyére. És oh végtet a levágottnak hitt pájész örvendve ugrott ki a kalap nyomasztó sulya alól. A következő perceket leírni nem lehet. Az orthodox dühöngött, szidta a balszerencsét és önmagát. Most már nem volt mit tenni a megkerült fülhajat is levágta. Természetes ez nem ment valami nagy csendben, mert az utasoknak akarva nem akarva nevetniök kellett. Hogy mi történt ezután a két hitsorsos között az a kalauz jelentésének hatáskörébe tartozik, melynek

folytatása a büntetőtörvénykönyvek labirintájában vész el. Itt csak annyit kell megjegyeznünk, hogy a két utas Biharon kénytelen volt megszakítani útját.

* Adományok a koldusápoló intézetnek. Az újév alkalmából a jótéző szívek megemlékeztek városunk egyik legrégebbi jótékony intézetéről: a Szent László-ról nevezett gyermek menedékház és koldusápoló intézetről s a következő összegeket adományozták az intézet részére: Széchenyi Jenő 40 kor., dr. Fraknói Vilmos 40 kor., Fetser Antal ísz. püspök 60 kor., Grócz Béla 40 kor., dr. Karácsonyi János 100 kor., Spett Gyula 40 kor., Bogán István 40 kor., Belopotocky Kálmán tábori püspök 40 kor., Bundala Mihály 50 kor., Gábrély Lajos 40 kor., Gróh Ferenc 40 kor., Andrassy János 40 korona összesen 570 kor., továbbá dr. Lányi József ísz. püspök és dr. Karsch Lollion kanonok egyenként 150—150 korona értéket természetben. Végül a Magy. Ált. Hitelbank nagyváradi fiókja 20 kor. Az adományokért hálás köszönetet mond az elnökség.

* A messinai szerencsétleneknek. A messinai szerencsétlenek segélyezésére indított akció eddigi eredményével alább számolunk be. A szombaton és vasárnap eszközölt utcai gyűjtés nem járt a várt eredménnyel, de ennek oka a rendkívüli kedvezőtlen időjárásban leli magyarázatát. Különösen vasárnap, egész nap csurgott az eső s alig volt járó-kelő, a néptelen utcákon természetesen kevés adakozó került. A két napon az utcákra kitett urnákba a következő adományok gyűltek be:

A színház előtt 13 16, Teleky-utca sarkán 24 13, Teleky-utca, ref. templom 17 96, Kert-utca sarkán 30 97, Zöldfa-utca és Szent László-tér sarkán 19 95, Szent László hidő (Szent László-tér) 30 73, Szent László hidő (Bémer-tér) 51 33, Royal-kávéház előtt 21 14, Uri-utca szegletén 30 06, Kir. Törvényszék előtt 56 53, Sal Ferenc-utca sarkán 34, Szaroveszky-utca, Pohl-gyógytár 15 96, Vasuti állomás 76 25, Nagypiac-tér, Zöldfa-utca sarkán 20 19, Lloyd-kávéház előtt 16 07, Nagypiac-tér, Leszner gyógytár előtt 12 86, Templom-tér (Velence) 15 30, összesen 486 59 korona. A gyűjtés legnagyobb eredményt a vasuti állomáson ért el, amely szép eredmény Butyka Lajosné urnő, Krusnincsky Irénke és Rónay Margitka urhölgyek kedves buzgalmaának köszönhető, akik a rossz idő dacára sem szüntek meg ellenállhatatlan kedvességgel adakozásra lelkesíteni az utazó közönséget. Tegnap a következő adományok érkeztek a főispánhoz: Weisz René főgimnáziumi tanuló gyűjtése 18 10, Bitzó János r. g. tanító gyűjtése 13 84, egy tréfas gyűjtésből 3 62, Vasady Lajos tanfelügyelő 10, Pannonia kávéházi tombolajövedelem 16, Pizsk Rózsika gyűjtése (Less) 17 10, Telegdy Erzsébet (Mezőtelegd) 10, Rádi Ödön 20, Lakatos Ede 10 korona. Eddig ö-szegyűlt 1389 korona 32 fillér.

* Letartóztatott csavargó. Még a múlt év nyarán történt, hogy Hári Imre 21 éves püspökladányi születésű csavargó Steiner Ernő nagyváradi mérnök nevére egy elismervényt hamisított s ezzel az ottani postán Steiner címére érkezett 700 koronát fel akarta venni. Minthogy a pénzt nem adták ki neki s mert egyéb büntetendő cselekményt is elkövetett, megugrott a jeles alakot tegnap elfogta a rendőrség. Lezárták.

* Találtak. Egy doboz rajzoló eszközt. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségen, l. e. 7 sz. szobában.

* Első Magyar Országos Bélyegkiállítás. A Hungária magyar bélyeggyűjtők köre most ünnepli alapításának tizéves évfordulóját, mely alkalmából gróf Mailáth Géza országgyűlési képviselő védnöksége alatt Budapesten, az Iparművészeti Múzeum üvegudvarában (Üllői-ut 33—35) 1909. március 7 től 14 ig országos bélyegkiállítást, hazánkban az első ilyenmüt, rendez. A kiállítás juryját gr. Dessewffy

Miklós főrendibázi tag elnökle alatt elismert szak tekintélyű magyar bélyeggyűjtők: Schomann Antal műépítész, Kunz Ferenc keresk. tanácsos, Gelber József mérnök százados, Szécsy Artur lőszertesztő, karánsebesi Rácz Andor az Osztrák-Magyar Bank ellenőre és Herpka Károly az iparművészeti iskola tanára vállalták el. A nagyszabásúnak ígérkező kiállításon résztvesz a m. kir. posta és távirtda és a m. kir. állományomda is és a kiállítás tartama alatt külön postahivatal fog a közönség rendelkezésére állni, ahol az ott feladott postaküldeményeket külön a kiállítás idejére készített betűzővel fogják lebélyegezni. Érdeklődőknek a részletes tájékoztatást íj. Schmidt József rend. bizotts. elnök. (Budapest, VIII. Baross utca 126.) szívesen küldi meg.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szerda: Atalanta.
Csütörtök: Három feleség.
Péntek: A király.
Szombat: A király.
Vasárnap délután: Zách Klára, este: A király.

A bérlők figyelmébe. A színházi nagy bérlés első részlete most járt le s így a bérlés második sorozata veszi kezdetét. Az igazgató tehát felkérte a bérlőket, hogy a bérlési díj második részét az igazgatói irodában délelőtt 9—12 ig és délután 3—5 óráig befizetni szíveskedjenek.

Tatárjárás. Ennek a diadalmas operettnak mai előadását is éppen olyan érdeklődés előzi meg, mintha a premier előtt sietne a megtekintésére a publikum. A jegyeket már tegnap jórészen elkapkodták. Bizonyos is, hogy a Tatárjárás rászolgált erre a rendkívüli népszerűségre. Egészségesebb, kedvesebb magyar operettet évtizedek óta aligha produkáltak.

EGYESÜLETEK.

A régészeti egyesület választmányi ülése. Vasárnap tartotta meg a Biharmegyei és Nagyváradai régészeti egyesület választmányi ülését. Az ülésnek legfontosabb tárgya volt a tagfelvétel. E szerint az egyesület 15 új taggal szaporodott, ami bizonyoságra annak, hogy a közönség sorában is kezd valahára jobban tért hódítani az egyesület iránti érdeklődés. Új tagokul léptek be: Lányi József püspök alapítól, dr. Ardelean János, Keszthelyi Zoltán, Szathmáry Király Andor, Veruer Kálmán, Biszterszky Iván, Jantevics Jenő, Hegyessy Pál, Bóthy Lajos, György László, dr. Olasz Béla, Fráter Kálmán, Szokolay Tamás, Baranyi András, Barhos Gábor.

A Belényesi Ifjúsági önképzőkör mulatsága. Minden tekintetben fényesen sikerült hangversennyel egybekötött mulatságot rendezett vasárnap este a belényesi ifjúság. A mulatságon első sorban egy egy felvonásos szindarabot a Hölgyvást adták, melyben Thil Gyula, Beakó Vilma, Petruska Mihály, Székely József és Kiss István arattak nagy sikert. A következő szám egy melodráma volt, a Várkunyó, melyet Várady Lajos adott elő, méltán érdemelve meg érte a tapsokat. Majd egy párszerelet következett, a Mézeshetek, melyet Lip Mariska és Thil István adtak elő, Lip Mariska oly ügyesen játszott, hogy az ő játéka volt az estély koronája. Egy hegedű duett zárta be a műsort, melyben Kovács Gyula és Székely József működtek közre, méltó finálét

adva játékkal az ügyesen eljátszott hangversenynek. A mulatságon, mely reggelig tartott, igen sokan jelentek meg.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Nótakincs. Az Euterpe zeneműkiadóhival (Budapest, Kossuth Lajos-utca 15.) most bocsátotta közre »Euterpe zenemű zsebkönyvtár« cím alatt megjelenő antológiának II. kötetét. Ötvenhárom magyar dalt és népdalt válogatott össze ebben a kötetben Lányi Ernő a népszerű dalköltő s ez az izléssel összeállított gyűjtemény legszebb hajtásait tartalmazza a magyar népdal-fának; csupa népszerű, ország-szerzte ismert dalokat, amelynek választékos harmonizálása Lányi avatott tollát dicséri. Am a népdalok mellett eredeti dalokat is találunk a kötetben Makray, Lányi, Kurucz és Kacsóh tollából, a melyek csak növelik az értékes és izlésesen kiállított gyűjtemény értékét. A 68 oldalra terjedő kötetnek, diszes kötésben 2 korona az ára. — Ugyancsak az Euterpe kiadásában jelent meg a Cimbalmozók dalkincse cím alatt szerkesztett gyűjtemény is, amely sikerült cimbalom átiratait tartalmazza a legszebb népdaloknak, továbbá Makray, Lányi Kurucz és Kacsóh eredeti dalainak — A sikerült írás Krudy Andor dr jeles munkája. A kiváló cimbalom-művész két ügyesen megírt ábránddal egészítette ki a gyűjteményt, amelynek kötve 2 korona az ára. Mindkét mű kizárólagosan csakis Molitor Oszkár Euterpe zeneműkereskedésében (Budapest, Kossuth Lajos-u. 15.) kapható.

IRODALOM.

Az új magyar bortörvény. Január elseje óta a borkészítésre és borforgalomra vonatkozó törvényes határozatokban változás állott be, mert az évek hosszú sora óta a szőlősgazdák és fogyasztók által sürgetett új bortörvény életbe lépett. Az új törvény sokkal jobban megköti a pincemesterek kezét mint az eddigi. Cukrot, szeszt, majorkaszőlőt ezentul nem szabad a bor »javítására« felhasználni, tilos a törköly bor készítése nagyobb gazdáknak, kereskedőknek, vendéglősöknek, tilos ilyenek forgalombahozatala mindenkinek. — A Tokaj Hegyalja zárt területté lett, ahová idegen bor-nak bevitele szigorú feltételekhez van kötve és ilyenek kivitele egyáltalában tilos. Mindenki köteles borkészletéről és borforgalmáról előírt forma szerint jegyzéket vezetni, mindenki köteles a bortörvény főbb pontjait a pincéjében, kimérő helyiségében stb. kifüggeszteni. De nem csak a kezelés és a forgalom tekintetében állott be változás, de a törvény végrehajtása és a büntetések kiszabása terén is. Az új bortörvény jóval szigorubb és a borpancsolás telep-kezelése külön e célra kinevezett pincefelügyelők feladata lesz. Míg eddig fogság büntetés csak azt fenyegette, aki hamisított bort készített, most az is játszik a szabadságával, aki ilyen tudva forgalomba hoz. Így mindenki, aki pincéjében eladás céljából bortraktároz, legyen az termelő, kereskedő, vagy vendéglős, saját érdekében cselekszik, ha az új bortörvényvel mielőbb és minél behatóbban megismerkedik. Erre legalkalmasabb az a könyv, mely e napokban »Az új magyar bortörvény« címen megjelent és melynek dr. Ducker Jenő a Borászati Lapok szerkesztője és a magy. Szőlősgazdák Orsz. Egyesülete igazgatója a szerzője. Ebben a könyvben nemcsak a törvény van meg szó szerinti szövegben, de a végrehajtási rendelet is és ennek érthetőbbé tételére számos jegyzet és magyarázat szolgál. Ugy szintén meg vannak a különböző bejelentésekre, bornyilvántartásra stb. szolgáló formulárai is. Ez a minden pincetulajdonosnak nélkülözhetetlen könyv megjelent a Pátria-nyomda r.-t. könyvkiadóhivalában (Budapest IX. Üllői-ut 25) Ára 1 korona.

Igazságszolgáltatás.

Szerelmi dráma. A hétfőn megkezdett esküdszéki tárgyalást kedden folytatták. *Duma* János, ki gyilkosság vádjával került az esküdszéki elé, mindent következetesen tagad. Reggel a kérdések kihirdetésére került a sor. Az ügyész dr. *Szolnok* Jenő szándékos emberölést állapít meg s ily értelemben állítja fel a kérdést. A védő súlyos testi sértésben és erős felindulásban elkövetett emberölésben teszi fel a kérdést. Az esküdtek a vád- és védbeszéd után tanácskozásra vonultak vissza, melynek eredménye az volt, hogy a vádlott szándékos emberölésben mondatott ki bűnösnek. A bíróság ennek alapján a vádlottat 7 évi fegyházra ítélte.

Az ítélet rém módon hatott a vádlottra, ki remegve s könnyelt szemekkel hagyta el a termet. A védő semmisségi panaszt nyújtott be a 92. §. nem alkalmazása miatt.

ÁVIRATOK.

Ujabb földrengés.

Bécs, január 19. A cs. kir. meteorológiai és geodinamikai központi intézet seismografiai készülékei ma reggel 5 óra 59 perc 19 mp.-kor kezdődő középerős földrengést jeleztek, mintegy 1600 kilométer távolságból. A földmozgás maximuma 0.1 ingakilengés mellett 6 óra 2 perckor, vége 6 óra 15 perckor állt be.

A prágai zavargások.

Bécs, január 19. A Fremdenblatt írja: Minden vállalkozás ellenére Prágában megújultak a zavargások. Ez a tény annál sajnálatosabb, mert állandó nyugalom mellett meg volna a lehetősége annak, hogy magára a dologra nézve belátható időn belül kielégítő megoldás jöjjön létre. Aki ezt megakadályozza, legjobban károsítja Prága békeszerető lakosságát. Az eddigiek után a kormány fel van mentve azon kötelezettség alól, hogy még egyszer figyelmeztesse, intézkedésekkel fenyegettesse. A kormány ehelyett, ha a dolgok úgy fejlődnek, mint az utóbbi hónapokban, haladéktalanul meg fogja tenni a rend fenntartásához szükséges intézkedéseket. A közvélemény erre nézve teljesen nyugodt lehet.

A délolaszországi katasztrófa.

Róma, január 19. Az olasz államvasutak Reggio-calabriai vonalán a vonatforgalom ismét felvételre került. A Villa S. Giovanni—Reggio vonalon azonban a vonatok forgalma még korlátozva van. A gyors- és teherárak forgalma 100 kilogrammig terjedő csomagokban feladott ruhaneműk és élelmiszerek, valamint monopólium-árak kivételével van korlátozva, melyek átvétele is csak ezután feladásra kerülő küldeményekre vonatkozik, míg a már korábban feladott és feltartóztatott küldemények a továbbításból ki vannak zárva.

Olaszország és a porta.

Milano, január 19. Luzatti elnöklésével a kereskedelmi kamarában az olasz-török komité gyűlést tartott, amelyen három szenátor, több képviselő, valamint a

kereskedelem és ipar több képviselői vettek részt. Luzatti beszéde után, amelyben azután a komité céljait fejtegette, rövid vita után egyhangulag a gyűlés a következő napirendet fogadta el: A kamarában ma összegyűltek azt a kívánságukat fejezik ki, hogy a Törökország és Olaszország közti barátság mind szorosabbá alakuljon és üdvözlik az olasz-török komité kezdeményezését.

KÖZGAZDASÁG.

Ertéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

	Budapest, jan. 19.
Osztrák hitelrészvény	— — 631.25
Magyar hitelrészvény	— — 748.—
Leszámitoló bank	— — 743.75
Rimamurányi	— — 561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	— — 692.25
Közuti vasut	— — 552.—
Városi villamos vasut	— — 269.—

A gabonatőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

	Budapest, jan. 19.
Buza május 50 kilogrammonként	11.60
Buza okt. — — — —	10.38
Rozs okt. — — — —	8.96
Zab májusra — — — —	— —
Zab okt. — — — —	7.04
Tengeri máj. 1908. — — — —	6.85
Tengeri jul. — — — —	6.69

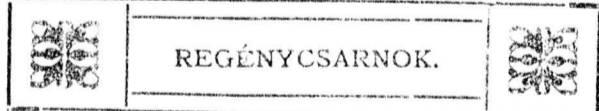
Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. jan. 19.

Magyar arany járadék 4 száz. — —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz. — —	93.25
Magyar koronajáradék — — — —	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz. — —	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény — —	95.50
Magyar nyereség sorsjegy kölesön — —	93.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön — —	94.50
Osztrák járadék papírban — — — —	186.—
Osztrák járadék ezüstben — — — —	145.—
Osztrák járadék aranyban — — — —	97.25
Osztrák korona járadék — — — —	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek — — — —	116.50

SZERKESZTŐI PÓSTA.

P. E. Kérdőközlésére értesitem, hogy Benedek Elek a Néptanítók Lapjának a szerkesztője nem a Népművelési egyesület vendége volt, hanem Bodnár János igazgató tanár vendége volt.

EMIKE.

IRTA:
HAJDU IMRE.

(Folytatás.) 32.

— Ejnye, ejnye, nol — erre természetesen mi is megközelítettük a szekert s így a kocsisnak is fülébe jött az öreg ur megbízása, hogy tudniillik aradálja az urfit.

A bosszus kocsisnak, kit egyrésztől a borralaló elvesztése, másrésztől a fiu nyers viselete ingerültté tett, nem kellett kétszer ismételni az utasítást, nosza rajta, nagy hirtelen hátra nyult s megragadta az urficska jobb karját; Misikének a barátságos tapogatózás sehogy sem tetszett, minek folytán elkezdett csipni, harapni, karmolni, rugni, ráadásul pedig úgy káromkodott, mint egy spiritusos exbaka,

de persze, hogy ez mit sem használt, mert mindezek dacára a kocsis erős marka úgy a hátulsó kocsiüléshez szorította öklét, mintha oda varrták volna, azután meg ott is tartotta, amíg az öreg ur az Istvántól átvett ostorral megérkezett.

Az öreg ur iparkodott a másik kocsi elérni s futtában folyvást kiabálta:

— El ne ereszd fiam! el ne ereszd! meglesz a borralaló.

— Hej dehogyan ereszttem nagyságos uram, dehogyan ereszttem, nem a viláért.

Hogy az öreg ur dühös volt, azt mindenki elképzelheti, hogyne, legkedvencebb állatja, a Cica forgott a kérdésben s mindennek tetejében még ki is nevetetett; amint tehát a szekérhez ért, megragadta a fiu karját s olyan szépen lerántotta az ülésből, mintha soha sem lett volna ott; ekkor azután addig muzsikált neki a vadászmarcot, a kikölcsonzött ostor nyéllel, amíg az tökéletesen haszonvetlenül vált! mialatt pedig az executiót végeznél, csupa óvatosságból előre küldte az első szekert.

Mikor azután az apa és fiu készen voltak az értekezlettel, újra szívére kötötte az öreg ur Misikének, hogy de már most csakugyan kotródjon haza s ezzel újra felült a szekérre s nagykevélyen mondá: de már most csakugyan nem lesz a fiu a vadászaton; mialatt Misi nem sirt, csak káromkodott.

De alig mondá ki az öreg e néhány szót, már Micike a másik oldalon behelyezkedett a saroglyába.

— Hajts István öcsém, hajts! aki mondta neki, — kiabál az öreg ur, — mialatt egy hatalmas lökessel megüszitotta Misikétől a szekér kutyatartóját.

István csakugyan hajtott is, de törekvése hasztalan volt, mert Misi mindég nyomban követett.

Az öreg ur szidta, fenyegette, ijesztette, azt ígérte, hogy meglövi, rá is célozott, gondolván, hogy ettől majd csak visszaretten; de biz' ez mind csak annyit ért, mint a körösi szentelt víz, hogy sem nem ártott, sem nem használt, Misi csak egyre vágatott utánunk, mintha nem is neki szólt volna a lecke.

— Jobb volna bizony, ha megjönne az esztek azután felvennének arra a taligára, m'kor úgy sem szabadultok meg tőlem, — motyogott urának a fiu, sebes futása közben belekapaszkodva a saroglyába, amit atyja hosszú pipaszárja segítségével iparkodott akadályozni.

— Ugyan bátyám vegyük már fel azt a gyermeket, — veti oda Pista, ki unni kezdé a mulatságot.

— Vegyük fel?! — ugyan ugyé? hát még mit? — válaszol mogorván az öreg ur, — majd bizony, hogy elveszítsem a Cicát, csak hadd fusson, majd csak kifárad, azután szépen elmarad.

— De halod é Filemon! nem lesz abból semmi sem, — válaszolá a vágató fiu bosszusapjának, — mert én ott leszek a vadászaton.

Igy folytak a dolgok Cserhátiig s azontul is, hol a már említett vadászokat magunkhoz vettük s a hajtókról intézkedtünk.

(Folyt. köv.)

A szerkesztővért íratja

Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTTÉR.

Ugyancsak szép dolgot cipeltem át az új évbe,

a világ legmakacsabb hurutját! Száraz torokfájó gége, szurás minden lélegzetnél — és az a nyáka, a mely egyáltalán nem akar oldódni. — De ember, hát miért hagyja magát kinozni? Kérjen a legközelebbi gyógyszerárban, drogériában vagy ásványvízkereskedésben 1 korona 25 fillért egy skatulya szodeni ásványpasztillát (valodi Fay-félt) és fogadok, hogy ha este a törzsasztalnál találkoznak semmi baja sem lesz.

Vezérképvislet Magyarország-Ausztria részére: Günzert W. Th. Wien IV. Grosse Neugasse 17.

DENT GLOVES ÉS FOWNES GLOVES

AVILÁG
LEGJOBB
KEZTYŰI
KAPHATÓK
PF CZÉGGEL

PF CZÉG
VADÁSZ
KÜLÖNLEGESSÉGEI
MEGÉRKEZTEK

PF CZÉG
LONDON
PARIS
ÉS
BERLINI
NYAKKENDŐ
ÚJDONSÁGAI
PAZAR VÁLASZTÉKBAN
MEGÉRKEZTEK

FRÁTER LORÁND

a magyar dal mestere

TARNAY ALAJOS

az orsz. zeneakadémia tanárának közreműködésével

egyetlen

hangversenyét

1909. február hó 8-án, a Kereskedelmi Csarnok disz-

termében tartja meg. ::

Belépő jegyek 6, 4 és 2 kor. árbau ki-
zárólag **Sebő Imre** könyv- és papir-
kereskedésében kaphatók.

Néh. Özv. Tóth Ferencznè

hagyatékához tartozó a nagyváradi hegyen levő nyolcz kat. hold. leljesen beültetett szőlőt, amelyen szép lakóház és vincellérak van, a tugi-vásárhelyi hegyen tevő 13 kat. hold szőlőt, megfelelő épületekkel, végre a helybeli szénáskertben levő 2150 □-öl külsőföldet eladom. Az érdeklődőknek a délutáni órákban adok fölvilágosítást. **Dr. Mihely Lajos** ügyvéd.

Február hó 16-án

a „Kereskedelmi Csarnok“ disz-
termében lesz megtartva a

VILÁGHIRŰ

SWÄRDSTRÖM

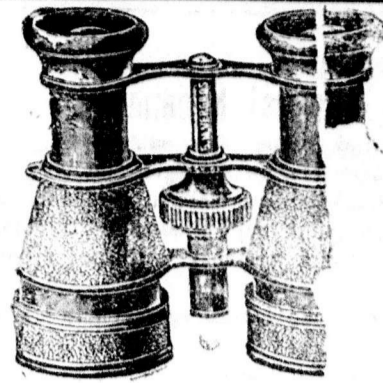
négyes hangversenye.

Zongorán kíséri: TARNAY
ALAJOS ur, az országos

:: zeneakadémia tanára. ::

Belépő jegyek: 8, 6, 4 és 2
kor. árbau e öre válthatók

SEBŐ IMRE könyv és papir-
kereskedésében Rákóczi-ut.

Megfelelő szemüvegek orcsipte-
tők, francia színházi látcsövek, ki-
próbált hőmérők, mérnöki műsze-
rek nagy választékban kaphatók

Klein Húgó

átvezetésnél Nagyvárad, Rákóczi-út (Or-
solya zárda.)

Javítások rögtön eszközölte nek!
!! Saját műhely!

PREIS R., ágynemű raktára NAGYVÁRAD, Kossuth-u. 12.

Intézetl ágyhuzatok, paplan, madrácz, szalma-
zsák mértékre és készen kaphato az ágynemű
raktárban Kossuth-uteza 12. sz. Fosztott toll
állandoan raktáron. ::

PREIS R.

Nagyváradl Hitelbank Részvénytársaság Nagyváradon.

Hirdetmény.

A NAGYVÁRADI HITELBANK RÉSZ-
VÉNYTÁRSASÁG 1909. január hó 17-én tar-
tott rendes évi közgyűlésén elhatározta, hogy
a társaság részvényitőkját 666 darab uj 300
kor. n. é. részvény kibocsátása által 400,200
koronáról

600,000, azaz Hatszázezer koronára

emeli fel.

Ezen uj 666 darab részvény kibocsátása
a következő feltételek mellett történik: u. m.

1. A régi részvényesek elővételi joggal
bírnak minden két régi részvény után egy uj
részvényre.

2. Az uj kibocsátású részvények 300 kor.
névértékben bocsátatnak ki.

3. Részvényenkint 3 kor. 26 fillér tize-
tendő bélyeg és kiállítási díj címén.

4. Az igazgatóságának jogában áll a régi
részvényesek által át nem vett részvényeket
szabadkézből 300 k. kibocsátási árbau elhelyezni.

5. Az elővételi jog gyakorlásának, valamint
a szabadkézből eladásra kerülő részvények elő-
jegyzésének határideje 1909. március hó 20.

Ezen határidőben a régi és uj részvénye-
sek tartoznak:

részvény jegyzése alkalmával darabonként
és kiállítási díj fejében 103 kor. 26 fillért

1909. április hó 1-ig 80 > — >

1909. május hó 1-ig 60 > — >

1909. június hó 1-ig 60 > — >

az intézet pénztáránál készpénzben kifizetni,
mely összegek után a befizetés napjától 1909.
június hó 30 ig 5% kamat terítettik meg.

Az uj részvényesek a felemelt részvény-
tőke után 1909. július 1-től kezdve az üzleti
haszonban részesülnek.

A befizetésekről ideiglenes igazolványok
adatok ki.

A késedelmes befizetőkre az alapszabályok
4 ik §-a nyer alkalmazást.

Nagyvárad, 1909. január 18-án.

A Nagyváradl Hitelbank Részvénytársaság
igazgatósága.

15077—908. sz.

Árlejtsési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbízás folytán a város részére szükséges kőműves, ács és cserepező munkálatokra, vállalatba adás czéljából 1909 évi febr. 4-ik napján délelőtt 10 órakor a városház bizottsági termében nyilvános árlejtsést fogok tartani.

A vállalati idő három egymásután következő éven át vagyis 1911 évi dec. hó 31-ig.

Ajánlatok csak írásban alulírott kezébe 1909 évi február 4-ik napjának d. e. 10 óráig adhatók be. Az ajánlatok 1 koronás bélyeggel látandók el és csak a szabályszerűen kiállított pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül, vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni. A borítékon megjelölendő az a munkálat, melyre az ajánlat vonatkozik.

Bánatpénzül ajánlattevők tartoznak a kőműves munkálatokra 1000 kor. s a cserepező munkálatokra 200 kor. készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

A bánatpénzt az ajánlathoz csatolni nem szabad, hanem a bánatpénz letételét igazoló nyugta vagy annak közjegyzőileg hitelesített másolata csatolandó az ajánlathoz.

A fent jelzett munkálatokra általános és külön feltételek, valamint az egység árjegyzék a városi mérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Minden ajánlattevő ajánlatában világosan kitenni köteles, hogy a jelen hirdetményt az árlejtsési általános és különfeltételeket, továbbá az egység árjegyzéket ismeri, azokat magára nézve kötelezőnek elfogadja.

Több munkanemre tett együttes ajánlat esetén az ajánlat végén világosan kiteendő, hogy ajánlattevő ajánlatából bármelyik munkanem kivételét elvállalja.

A közszállítási szab. rendeletnek a hazai gyártmányok magyar honos műszaki erő stb. alkalmazására vonatkozó rendelkezéseit minden ajánlattevőt tett ajánlata azonnal, és mind addig kötelezi, míg az ajánlatok felett végleges döntés megtörténik, ellenben Nagyvárad városát csakis az árlejtsési eredménye felett hozandó határozatnak jogerőre emelkedésével kötelezi.

Azon pályázók, kik ajánlatuk benyújtásakor a várossal még üzleti összeköttetésben nem állottak, illetve a városi hatóság előtt még ismeretlenek, tartoznak szállítói képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A város közönsége fentartja magának azt a jogot arra nézve, hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson, esetleg újabb árvevést tarthasson. Nagyvárad, 1909. január 14.

Komlóssy József
tanácsnok, mint az árverési
küldöttség elnöke.

FIGYELEM!

A független asztaltársaság tisztelettel értesitem, hogy a nemzeti szálloda étterme helyiségéből a Fekete Sas éttermébe áthelyezkedtek és kérem a tag urakat a rendes szerda esti összejöveteleknél megjelenni. Az új helyiség tiszteltetére ma szerda este nagy összejövetelt tartunk

tisztelettel

a független asztaltársaság nevében

BENRÁD ALBERT

vendéglős

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

**Belépési felhívás
a 6-ik évtársulatba.**

A Belvárosi Takarékpénztár kebelében alakult **Belvárosi Takarékos és Hitelszövetkezet** minden év január és július elsején egy-egy három évig tartó új évtársulatot nyit. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér fizetendő, melynek összege a három év elteltével a felmerülő haszonnal együtt fog az üzletrészeseknek visszafizetelni.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani s a tagok hiteligenyét kielégíteni. Szövetkezetünk tehát amellet, hogy a takarékoság ügyét szolgálja tagjainak betéteik négyötödrésze erejéig kölcsönt is nyújt.

Vidéki tagok a heti befizetéseiket befizetési lapok útján teljesíthetik.

Felvételidő üzletrészenként 10 fillér s az első betét befizetésekor mindenki megkapja a saját nevére kiállított betéti könyvecskéjét.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik szövetkezetünk tagjai óhajtanak lenni felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti helyiségünkben (Rákóczi ut, Barts—Óvári palota) bármikor jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1909. január 1.

A Belvárosi Takarékos és Hitelszövetkezet
igazgatósága.

Közgyűlési meghívó.

A KÖZPONTI TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG Nagyváradon, **1909. január hó 31-én d. u. 5 órakor tartja** saját házában levő helyiségében

rendes évi közgyűlését,

melyre a t. részvényeseket ezennel tisztelettel meghívjuk.

A közgyűlés tárgyai:

1. Igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése az 1908. évi üzleteredményről és ennek kapcsán a felmentvény megadása.
2. A tisztviselés felosztására vonatkozó határozathozatal.
3. A felügyelőbizottság elnökének és tagjainak megválasztása.
4. Az igazgatótanácsból (választmány) ki-lépő 14 tag helyének betöltése.
5. Esetleges indítványok.

Nagyvárad, 1909. január 19.

Igazgatóság

Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése, valamint az évi mérleg 8 nappal a közgyűlés előtt az intézet helyiségében a hivatalos órák alatt bárki által megtekinthetők.

JEGYZET. A közgyűlésen az alapszabályok 12. §-a szerint csak oly részvényekkel lehet jogokat gyakorolni, amelyek a pénztárnál a közgyűlést megelőzőleg egy órával letétettek, vagy pedig ugyan ezen időpontig valamely más pénzintézetnél letétben levő részvényekről letét-jegy tétellett le a pénztárnál.

Globusz fémtisztító kivonat
minden más tisztítószer felülmul

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle
Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa árája 4.50 kor. 100 gyertyásé 7 kor. 50 fill.

10 db. egyidejű vételre 10% eng.
Sima izzólámpa árája 72 fillér,
tehát 5 százalék kartell áron alul.
Mindennemű izzólámpa különlegességek, fényképező-lámpák, ugyancsak 5 százalékkal kartell áron alól kaphatók.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön céllal épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Félig éjjel ügyeletes szolgálat.